

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2 571/21
22.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Иване Марковић Радојевић и Радмиле Радић, чланова већа, у парничном поступку тужиље АА из ..., Ул. ... бр. ... и мал. тужиље ББ из ... Ул. ... бр. ... чији је законски заступник мајка ВВ из ... које заступа пуномоћник Александар Веселиновић из Панчева, Ул. ... бр. ..., против туженог ГГ из ..., Ул. ... бр. ... кога заступа пуномоћник Јелена Јоновска, адвокат из Панчева, Жарка Зрењанина 186/1, ради утврђења права становања, одлучујући о жалби тужиља изјављеној против пресуде Основног суда у Панчеву П2 бр.158/20 од 26.8.2021. године, и жалби туженог изјављеној против решења о трошковима садржаном у ставу другом изреке исте пресуде, у седници већа одржаној дана 22.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Основног суда у Панчеву П2 бр.158/20 од 26.8.2021. године тако што се усваја тужбени захтев тужиља ВВ и мал. тужиље ББ, обе из ... па се утврђује да имају право становања на стану у власништву туженог ГГ из ..., постојећем на адреси у ..., Ул. ... бр. ... број зграде ... улаз број ..., стан ... што је тужени дужан да призна и трпи.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка тако што се обавезује тужени да тужиљама као солидарним повериоцима надокнади трошкове парничног поступка у износу од 209.730,00 динара, са законском затезном каматом почев од стицања услова за извршност па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писаног преписа пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев тужиља АА и мал. тужиље ББ, обе из ... којим су тражиле да се утврди да имају право становања на стану у власништву тужиље ВВ и туженог ГГ из ..., постојећем на адреси у ..., Ул. ... бр. ... број зграде ... улаз број ..., стан ... што је

тужени дужан да призна и трпи.

Против наведене пресуде, жалбу су благовремено изјавиле обе парничне странке и то тужиле - побијајући пресуду у целости, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, а тужени против другог става изреке који садржи решење о трошковима поступка, због погрешне примене материјалног права . Трошкове другостепеног поступка су тражиле све парничне странке.

Испитујући првостепену пресуду у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку ("Сл.гласник РС" бр.72/11, 49/13-одлука Уставног суда, 74/2013-одлука Уставног суда, 55/14, 87/18 и 18/20) у вези са одредбом чл. 202-207 Породичног закона ("Службени гласник РС", бр. 18/2005, 72/2011, 6/2015) , Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужиља основана, а жалба туженог неоснована.

Првостепени суд није учинио битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП, на које овај суд као другостепени пази по службеној дужности.

Према стању у списима, парничне странке ВВ и ГГ биле су у браку који је разведен пресудом Основног суда у Панчеву П2 699/12 20.02.2020. године. Заједничка малолетна кћи бивших супружника ББ, рођена дана године, поверена је на самостално вршење родитељског права мајци ВВ. До фактичког престанка заједнице живота између бивших супружника дошло је иселењем обе тужиле из стана у Ул. ... број ..., површине 85 квм. Тужиле немају стан у власништву. Током трајања овог парничног постука, тужиле су првобитно живеле у стану у власништву ... тужиле, ДД, површине 38 квм , са ... тужиле и са њиховом прабабом, која је у међувремену преминула. У току овог поступка донета је и правоснажна пресуда по тужби брата тужиле ВВ и ... тужиле ББ за њихово иселење из тог стана због неподношљивости заједничког живота. У истом периоду, по пријави овде туженог, исходоване су три наредбе према туженој као евентуалном починиоцу, Полицијске Управе Панчево и то - две забране узнемиравања, по основу примене Закона о заштити од насиља у породици, дана 24.5.2020. године и дана 27.2.2021.године, од којих је једна продужена правоснажним решењем Основног суда у Панчеву НП од истог датума, на период од 30 дана, и још једна наредба забране приласка од 10.4.2021. године у трајању од 48 сати, док је по пријави овде тужиле АА према туженом, решењем ПУ Панчево, изречена наредба забране контактирања и приласка овде тужилји дана 11.6.2021. године и продужена решењем Основног суда у Панчеву од 12.06.2021. године на рок трајања од 30 дана.

Првостепени суд је више пута тражио од органа старатељства да се изјасни током поступка у погледу заштите најбољег интереса детета у контексту постављеног захтева из тужбе. На захтев суда ГЦСР "Солидарност" Панчево се дана 24.9.2021. године, изјаснио да малолетна тужилја у стану ...

тужиље нема свој простор, да је то само привремено решење и да, поред труда мајке за развој детета у постојећим околностима, не буду угрожене развојне потребе детета, би биле примереније задовољене у стану у којем су родитељи живели заједно те да, ако не постоји друга могућност, са аспекта интереса детета, иако развод брака подразумева фактичко одвајање, повратак у “породични стан” представља једино решење. Новим налазом од 25.11.2020. године, потврђено је претходно дато мишљење уз додатну анализу индикација које би негативно утицале на психички развој детета, па је констатовано да, на основу опсервације родитељског пара и мал. ББ, код мајке нису уочене контраиндикације за вршење родитељске улоге, знаци занемаривања нити злостављања мал. детета, да мајка на адекватан начин препознаје и задовољава базичне и развојне потребе детета те да не постоји основ за измену постојеће одлуке у погледу вршења родитељског права. Констатовано је да су се односи бивших супружника у међувремену продубили у негативном правцу, да су учестале обостране пријаве за насиље у породици и да је мал. ББ била присутна физичком насиљу који је претрпела ВВ од стране ГГ те да није у интересу малолетног детета да живи са оба родитеља јер постоји ризик по правилан психовизички развој детета.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је извео закључак да делимично јесу испуњени услови прописани одредбама чл. 194 Породичног закона, али да тужиље неосновано траже установљење права становања, зато што је тужени током поступка нудио мирно решење спора у виду закључења вансудског поравнања, а тужиља пасивним држањем и одбијањем да отпочне поступак закључења поменутог поравнања, са искључивим ставом да заснује право становања у стану туженог, директно доводи туженог у очигледно неправедан положај, што има директне последице првенствено на квалитет живота мал. тужиље. Овакав закључак првостепени суд је засновао на процени да се на овакав начин штити најбољи интерес детета, а с обзиром да би поремећени међусобни односи бивших супружника, о којима сведоче и хитне мере, наредбе ПУ Панчево изрицане током поступка, утицале негативно на правилан психофизички развој мал. ...

По налажењу овог суда, одлука првостепеног суда није правилна јер је првостепени суд погрешно применио одредбу чл. 194 ПЗ-а када је нашао да је неоснован тужбени захтев тужиља за утврђење права становања на стану у власништву туженог.

Наиме, побијана одлука заснована је на закључку да, иако је испуњен услов из одредбе чл. 194 став 1 Породичног закона да се утврди право становања у корист тужиља - малолетне заједничке кћери бивших супружника и њене мајке којој је поверено да самостално врши родитељско право, с обзиром да немају други уселјиви стан у својини, да се има применити изузетак од овог правила. По разлозима садржаним у побијаној одлуци, прихватање њиховог захтева за право становања, представљало би очигледну неправду за другог родитеља, овде туженог. Очигледну неправду у признавању права становања

тужиљама, суд у побијаној одлуци налази у чињеници да је тужени током поступка нудио мирно решење спора, закључењем вансудског поравнања које би, између осталог, обухватило обавезу туженог да плаћа тужиљама закупнину за стан у Панчеву са висином закупнине од 200 до 250 евра, најкасније док тужени не купи стан у Панчеву на име мал. ББ, у којем би живела заједно са мајком, док је тужилја АА пасивним држањем и одбијањем да отпочне поступак закључења поменутог поравнања (са искључивим ставом да се заснује право становања у стану туженог) директно довела туженог у неправедан положај.

Погрешно првостепени суд изводи закључак да би прихватање захтева да се утврди право становања тужилја, представљало очигледну неправду за туженог. Наиме, став трећи ове законске одредбе (194 ПЗ), предвиђа изузетак од правила да дете и родитељ који врши родитељско право који немају у својини усељив стан, имају право да станују у стану другог родитеља, који треба рестриктивно тумачити и ставити у однос са интересом детета који треба да буде превасходни критеријум за одмеравање испуњености услова за примену изузетка.

Несумњиво је да се најбољи интерес детета штити осећањем сигурности и безбедности уз родитеља који препознаје потребе детета и којем је поверено самостално вршење родитељског права, што је у конкретном случају мајка заједничког мал.детета, тужилја ВВ. У оквиру сигурности и стабилности породичног дома стоји и имовинска сигурност и стабилност коју пружа реализовано право на становање у стану другог родитеља, овде туженог, предвиђено цитираном законском одредбом.

Стога се не може прихватити закључак садржан у побијаној одлуци, да сама чињеница да је тужени учинио понуду у току трајања овог поступка да реши потребу становања заједничког детета, а тиме и родитеља којем је дете поверено, прво изнајмљивањем, а у неком будућем тренутку и куповином стана на име мал. детета, указује да би реализација права на становање тужилја у стану туженог, представљала очигледну неправду за туженог. Наиме, из чињенице да није дошло до договора, првостепени суд изводи други неправилан чињенични закључак да до договора није дошло искључиво због каприца тужилје ВВ. Самим тим, суд изједначава одсуство успостављеног договора, са очигледном неправдом која би била учињена туженом, остваривањем права на становање тужилја, које несумњиво испуњавају законом предвиђене услове за реализацију тог права. Договор ван суда је питање међусобних преговора и компромиса, до којег обе стране треба да дођу узајамним попуштањем, те погрешно првостепени суд изводи закључак да је искључиви разлог за непостизање договора у инату тужилје ВВ, а на основу на правилан начин, претходно утврђених чињеница.

Осим тога, у току трајања овог парничног поступка, постала је правоснажна пресуда, којом је утврђено да је спорни стан површине 85 квм у Ул. ... број ..., посебна имовина туженог, тужени се у исказу изјаснио да нема финансијских проблема, да живи од уштеђевине, и исказао намеру да реши стамбену потребу мал. ББ па тиме и њене мајке.

Овај суд из приложеног налази да реализација права на становање тужила, није препрека да тужени своју намеру и накнадно оствари, као што је то имао прилике и у току трајања овог поступка, куповином стана на име мал.тужене, чиме би учинио беспредметним захтев тужила за успостављање личне службености. Колико је чврст став тужиле ВВ у своје име и у име мал. ББ да реализује право становања на стану туженог, толико је, истовремено чврст отпор туженог да се реализација тог права успостави, стога је, по оцени овог суда неприхватљив закључак у побијаној одлуци да би успостављање исте представљало очигледну неправду за туженог.

По оцени Апелационог суда, став три одредбе чл. 194 ПЗ има своју примену у ситуацијама, када би остварење ове личне службености у корист детета и родитеља којем је дете поверено, проистекло из очигледне злоупотребе од стране лица која то право захтевају, што овде није случај, као и у случају када би реализацијом тог права тужени био доведен у незавидан положај, по било ком питању, што такође у конкретном случају није ситуација.

Наиме, како тужени тврди током поступка и нуди тужилама опцију плаћања станарине у закупљеном стану, то је закључак овог суда, да је исти тај новац тужени могао (и може) употребити да плати станарину за стан којег би закупио за сопствене потребе, до куповине стана на име мал. детета. На тај начин би се избегла свака могућност злоупотребе права на становање, јер не само да не би била учињена очигледна неправда за туженог, него би се тиме остварио најбољи интерес мал. зај. Детета. Тужиле се на тај начин не доводе, у сваком смислу, у економски зависан положај у погледу закупљеног стана од воље туженог, нити би тужени имао проблем са избором стана који је у питању, јер би га бирао за себе.

На наведени начин, искључена је могућност да неподношљиви односи бивших супружника, при истовременом коришћењу стана у својини туженог, утичу негативно на правилан психофизички развој мал. ББ, а која се неподношљивост манифестовала током поступка, кроз појединачне инциденте који су завршавали пријавама и изреченим наредбама о заштити од насиља у породици изреченим од ПУ Панчево, али и од ОС Панчево у трајању од по 48 сати, али и од 30 дана.

Стога овај суд, иако уважавава измењени став из налаза и мишљења ГЦСР “Солидарност” Панчево, у којем се говори о потенцијалном негативном ефекту изразито поремећених односа бивших супружника на стабилан психофизички развој мал. заједничке кћери у контексту усељења у стан туженог, који је последњи прибављен у току поступка, а након раније прибављених мишљења истог органа старатељства, са супротним закључком - да се интерес мал. детета штити усељењем у стан у којем је породица функционисала за време трајања брачне заједнице, оценио да се у конкретном случају, не може се говорити о очигледној неправди за туженог, установљењем права становања на страни тужила те да се усвајањем тужбеног захтева на најбољи начин штити интерес мал. тужиле.

Ово зато, што у конкретном случају, тужени као финансијски стабилан и знатно економски моћнији у односу на родитеља којем је дете поверено на самостално вршење родитељског права, има могућности да на други начин спречи да становање у истом простору са бившом супругом и неподношљивост њиховог партнерског односа утиче на правилан психофизички развој мал. заједничке кћери, овде тужиље ББ, или тако што би се сам привремено изместио или решио трајно потребу становања заједничке мал.кћери у међувремену, куповином стана, коју је нудио током поступка.

По оцени овог суда, супротном одлуком погодовало би се тежњама које су неспојиве са циљем института *habitatio* који је превасходно и установљен у циљу остварења најбољег интереса детета, који је у основи свих права детета која се штите Породичним законом, али и Конвенцијом о правима детета, чије стандарде, сходно одредби чл. 16 став 2 Устава непосредно суд примењује. Најбољи интерес детета, управо се цени кроз удовољење потребе детета за стабилним домом и породицом. Неподношљиви односи бивших супружника нису реткост у оваквим споровима, па је, код оцене да ли је у најбољем интересу детета конституисање личне службености, односно права детета (и мајке детета) на становање, потребно испитати ли овај ће се овај интерес остварити и поред значајно поремећених односа између родитеља, који су потенцијална опасност по правилан психофизички развој детета.

Чињеница да су односи родитеља достигли одређени степен неподношљивости не би смело да буде сметња за остварење овог права детета које штити његов најбољи интерес да има економски мир и стабилност у сопственом дому уз родитеља којем је поверено родитељско право. Ово посебно у конкретној ситуацији, када се успоставља терет личне службености на непокретности у власништву родитеља који не врши родитељско право и који истовремено има услове да отклони потенцијалну опасност по правилан психофизички развој детета, евентуалним измештањем из стана на којем је успостављено право у корист детета. У супротном, неподношљиви односи између родитеља детета би редовно представљали непремостиву сметњу за реализацију овог права, а што би довело у питање оправданости овог института којим се штити право детета.

У конкретном случају и из исказа тужиље ВВ и из исказа туженог ГГ, произлази да су у основи њихових конфликта –противљење и спречавање од стране туженог тужиљама да се уселе у стан у његовом власништву и сва даља финансијска питања која проистичу из ове неразрешене конфликтне ситуације.

Утврђење права становања тужиља на стану у власништву туженог, има за сврху и да се смање тензије између родитеља и да се на тај начин отклони негативан утицај конфликтног неразрешеног односа бивших супружника на психофизички развој детета, које ће у међувремену стећи стабилност и мир у стану у власништву туженог. Осим тога из исказа и навода странака произлази да је, од престанка брачне заједнице, тужени, на много начина укључен у бригу о заједничком детету, у погледу које, (осим у финансијском погледу) те да у родитељској улози, та комуникација између бивших супружника није

угрожавајућа за психофизички развој заједничког детета.

Основано тужиља ВВ наводима жалбе истиче да побијана одлука садржи неправилан закључак о томе да она не ужива судску заштиту у погледу истакнутог тужбеног захтева. Апелациони суд у Београду налази да тужиља има активну легитимацију у погледу истог, као родитељ којем је дете поверено на самостално вршење родитељског права, те да поред детета и заједно са њим има интерес да према туженом истакне захтев да суд утврди право становања и у њену корист како је то изричито и наведено одредбом чл. 194 став 1 ПЗ те да у погледу наведеног захтева тужиља јесте у материјалноправном односу према предмету спора .

Приликом одлучивања суд је извршио редакцију текста тужбеног предлога тако што је из предлога изоставио констатацију да се ради о успостављању права становања на стану и у власништву тужиље ВВ, (тужбом стављен предлог) како је током поступка правоснажно одлучено у другом парничном поступку да је стан посебна имовина туженог, сматрајући да се ради о дозвољеној редакцији тужбеног предлога (који може бити оптерећен сувишним чињеничним констатацијама које могу изреку чинити неразумљивом) и који по форми није обавезујући за суд те га се суд не мора строго држати када одлучује о тужбеном захтеву тужиља, јер би се радило о сувишном правном формализму.

Из наведених разлога, Апелациони суд је одлучио као у ставу првом изреке пресуде тако што је преиначио првостепену одлуку у погледу става првог изреке побијане пресуде, у смислу одредбе чл.394 тачка 3 и 4 ЗПП-а.

Како је преиначена одлука у погледу главне ствари, преиначена је и одлука о трошковима поступка, па жалбени разлози туженог у погледу одлуке о трошковима нису основани.

Одлуком о трошковима, садржаном у ставу другом изреке, одлучено је о целокупним трошковима поступка применом одредбе чл. 401 тачка 3 и одредбе 165 став 2 ЗПП-а, те је обавезан тужени да тужиљама као солидарним повериоцима, применом одредбе члана 150, 153, 154. и 163. ЗПП-а, надокнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 209.730,00 динара, које су тужиље имале на име издатака за ангажовање пуномоћника из реда адвоката и то: за састав три образложена поднеска износ од по 16.500,00 динара, за заступање на пет одржаних рочишта за главну расправу износ од по 18.000,00 динара, за приступ на три неодржана рочишта износ од по 9.750,00 динара, на име таксе за тужбу, за одлуку и за жалбу износ од по 2.660,00 динара, за састав жалбе износ од 33.000,00 динара, све одмерено по АТ у време доношења одлуке о трошковима и ТТ у време настанка таксене обавезе, са законском затезном каматом почев од стицања услова за извршност до исплате, сходно члану 277. и 324 Закона о облигационим односима.

Имајући у виду да тужени није успео у другостепеном поступку, на основу одредбе члана 165 у вези са чланом 153 и 154 Закона о парничном поступку, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић